

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.



A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A cigányok.

Talán időszerűtlennek látszik a cigányokról írni, mikor a közéletben és a magántársalgásban is mostanában főleg a súlyos politikai válságról van szó.

De a témát az adta a tollamba, hogy közlebről vármegyénk központján Déván a vándorcigányok, a kelet ezen barna jövevényei egy éjjel kisebb-nagyobb sikerrel nem kevesebb mint 4—5 helyen követtek el betöréseket.

Országos csapás ez, melyet századok óta visel a nép és a szabadulásra még most sincs komoly kilátás.

Eljutottunk a XX-ik századba és a kóborló cigányok letelepítése kérdését mindeddig megoldanunk nem sikerült. Évszázadok törekvése dugába dőlt. Itt vannak nyakunkon a nomád cigányok, habár életmódjuktól megválni nem tudnak és nem akarnak.

Körülöttük a modern, fejlődött kultúra, de a cigányok ettől elszigetelve, idegenkednek a civilizáció áldásaitól. Sem mogyorófa-pálczával, sem a folytonos zaklatással, üldözéssel nem voltak képesek a cigánynépet rákapadni a civilizációra.

Nyári időszakban van igazi évadjuk, alig van olyan nap, hogy néhány szekérnyi cigány meg ne jelenjék a határban. Letelepszik a falu végén, nem kérde szabad-e és a falu szabad préda addig, amíg meg nem unják, vagy el nem futnak a csendőrök elől a szomszéd határba.

Hallatlan és a XX-ik században érthetetlen, hogy ez a veszedelmes fajzat, — mely a lopást

rendszeresen üzi, hiszen abból él, de a gyilkosságtól sem riad vissza — még mindég folytathatja veszedelmes életmódját és üzemeit, ugyszólván törvényes védelem mellett

Igen a törvény védelme alatt. Ők élvezik a törvényeink minden előnyét, de maguk azoknak nem engedelmeskednek, közterheket nem viselnek, csak ártalmára vannak a velük szemben tehetetlen adófizető polgárságnak.

Ennek az állapotnak véget kell vetni. Szigorúan kell rájuk alkalmazni a törvényt, ha kell: kiméletes törvényt hozni ellenük.

A cigány-gazdálkodás megszüntetése elsőrendű kormányzati feladat. Másrészt kívánatos ezt a fajt megnyerni a társadalomnak, mert sok jó tulajdonsága van. Testileg erős, viharezett, páratlanul kitartó. Csak nagy járványok pusztítják őket, különben alig lehet találni köztük gyenge, beteges embert. Leánya, asszonya átlag szép, különösen foguk olyan gyöngysor, melyért sok mánás asszony ezeket adna. A gyermekek életrevalók. Alig egy-egy darabka rongyba burkolva, könnyebben telelnek ki, mint a házi orvos receptje szerint élő, beczéztet uri gyerek. Szellemi képességük nem közönséges. Tekintetük értelemre mutat. A cigány fufang pedig hagyományos.

A mi rossz tulajdonság van benne: az erkölcsi érzék teljes hiánya, lustaság, alatomosság és minden rosszra való hajlam.

Legkeserűbb neki a helyhez kötöttség. Ezt nem tudja elviselni. Történetek telepítési kísérletek, nagy költséggel. Urrá tették a cigányt, mégis megszökött s később inkább: szélben, viharban, szellős sátor alatt hálai, ázni, fájni, éhezni, üzött vadként határról-határra vándorolni.

Es még sincs ellene más orvoság, csak a telepítés. Még pedig a kényszer telepítés. Nem valami szabadelvű módszer, de hátrálni kell az elvnek, ha a szükség parancsol.

Kivételes törvénnyel kell kimondani a kényszer telepítést. Sok bajjal fog járni a törvény végrehajtása, költséget az ország oly szívesen nem visel, mint azt, mely a türhetetlen „cigányvilág” megszüntetésére szükséges.

Néhai Hunfalvi Pál tudósunk állítása szerint a cigányok Nagy Lajos uralkodása alatt jelentek meg nálunk, Zsigmond király 1432-ben védőlevelet adott számukra és vajdák bíraskodási jogait biztosította.

Mária Terézia 1768-ban elrendelte, hogy a cigányok állandó lakhelyeket s rendes foglalkozást választsanak s gyermekeiket iskolába küldjék. Ugyancsak Mária Terézia 1773-ban még szigorubb rendszabályokat alkalmazott a cigányokkal szemben. De ez sem használt.

II. József császár 1782-ben ismételtén intézkedett a cigánytelepítés dolgában, de ennek sem lett semmi eredménye. Jelenleg közel 100.000 cigány van az országban és roppant alacsony értelmi állapotokról tanuskodik, hogy a cigányoknak alig 2 %-a tud írni olvasni.

Megemlítésre méltó, hogy legutóbb boldogult József főherceg, ki a cigány-nyelvet is művelte, szintén kísérletet tett a cigány telepítéssel alicuthi birtokán. Mint tudjuk a telepített cigányok lassanként mind megszöktek és szanaszét kóborolnak az országban.

Hieronim y Károly belügyminisztersége alatt hasonlóképp tett egyszer kezdeményező lépé-

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRCZÁJA.

Tengerparti séták.

A kirándulás.

A kis öreg Bárdosiné asszony a Therapia térszán ült. Gyönyörködött a kék tengerig nyuló park délszaki növényeiben. Nagyon jól érezte magát e helyen, a hol minden oly békés, csöndes és boldog.

A dolog úgy történt, hogy a jó asszonyság kapta magát és ott hagyta Budapestet, hogy egy kissé megpihenjen a természet nyugalmaságában. Leánya, a szép Etelka, nem hiába legszebb asszonya a fővárosnak s felesége a híres Dormay Pál drámairónak, házukban állandóan társaság hemzseg. Ha aztán egy este nem jön hozzájok senki, a fiatalok másokhoz mennek: bába, vacsorára, színházba. Ezt már nem tudta elviselni Bárdosiné mama.

— Ah, milyen helyesen tettem, hogy megszöktem tőlük — gondolta most magában. — Ez a pár heti pihenés éppen jókor jön. Most volt a legalkalmasabb idő erre: pénzszorúság nincsen, hiszen Pál darabját már tanulják a Nemzetiben . . .

S nagyokat lélekzett, mintha nem tudna betelni a tiszta, üde tengeri levegővel.

— Nem kapok hírt tőlük — gondolta aztán később. — De hát ez csak annak a jele, hogy jól mulatnak. Ha valami kellemetlenség érte volna őket, a leányom azonnal irt volna.

Ezt a töprengést hirtelen félbe szakította egy hang a háta mögött.

— Jó napot, mama!

Egészen megrendült a jó asszony, mikor a leányát és vejét megpillantotta. Felakart kelni, hogy eléjük siessen, de heves szívdobogása miatt egy lépést sem tudott tenni.

Aggodalmasan, halkan, — mintegy sejtelemről megkapatva, — kérde:

— Mit, ti vagytok? . . . Csak nem betegek a kicsinyek?

— Isten mentsen! A legjobban érzik magukat.

— Talán a daraboddal van baj? . . . megbukott?

— Ellenkezöleg! A főpróbát már megtartották belőle s ez lesz az idény legszenzációsabb darabja.

— Igen, de hát . . . én azt hiszem . . .

A fiatal asszony és férje hangosan fölkaczagtak. Bárdosiné erre megnyugodott, az arca felderült és megölelte őket.

— Hogyan? A gyermekek jól vannak, a darab sorsa biztosítva, nincs semmi gondotok és . . . mégis meglátogattok engem? De hisz ez nagyon kedves!

— Ha ezt kedvesnek tartod, mama, akkor hát légy vidám és örülj velünk. Ne csinálj ilyen komoly arcot és ne légy ennyire felindult.

— Istenem uram, már szerencsétlenséget gondoltam, amikor megláttalak benneteket. Egészen megrendített ez a gondolat; de hát ne törődjetelek vele. Már rendben van.

— Milyen bohó vagy, mama!

— Darmay Pál és a felesége leültek a mama mellé és mintha az ott sem volna, hangos kacajjal és tréfálkozva kezdtek el tervezgetni.

— Már régen szerettünk volna elmenni a plionicei

tavakhoz, — magyarázta Pál. Ez most nagyon kedvelt kirándáló hely s valamennyi barátunk volt már ott a nyáron. Mivel Cirkvenica utban esik, hát ahelyett, hogy egyenesen odamentünk volna, itt kiszálltunk, hogy téged meglátogassunk.

— A vendégeid leszünk — tette hozzá Etelka kaczer mosollyal, a melyet bizonyos körökben ellenállhatatlannak mondanak. — Az a gondolat, hogy téged láthatunk és a mellett költségünkbe sem kerül, ide hozott bennünket.

— Meddig maradtok nálam?

— Egész nap és egész este. Csak hajnalban indulunk el.

— Miért olyan korán?

— Mert a hajó fél hétkor már indul s később nincs összeköttetésünk Zenggel — magyarázta Pál.

— De hiszen ez nagyon veszélyes út, a tenger mindig háborog Zengnél. Az ég nagyon borult s a tenger párakkal van borítva. Ez biztos előjele a viharnak. Maradjatok néhány napig s töltsétek velem azt az időt, úgy örülnék! . . .

— Lehetetlen, mama! Az út nagyon hosszú; ott szeretnénk tölteni pár napot s a Pál darabjának premiérjén mindenképp otthon kell lennünk.

Bárdosiné igyekezett még néhány ellenvetéssel és jó érvvel őket lebeszélni, de Pál egyszeriben véget vetett a vitának mondván:

— Fáradtak vagyunk, kedves mama; le is akarjuk magunkat porolni. Fölmegyünk a szobánkba. Ne zavartasd magad; majd ebéd idejére lejövünk.

Mikor az öreg asszonyság ismét egyedül volt, a sötét felhőket nézte s most minden féle szerencsétlenség

seket a cigányok telepítésének kérdésében. Az ügy azonban — fájdalom — nem fejlődött tovább annál, hogy összeírta az országban kóborló cigányokat.

Csak ilyenkor, mikor nagyobb betörések, rablások történnek, jut eszünkbe, hogy végre valahára meg kellene oldani a cigány-kérdést.

Legnagyobb hiba, hogy ma minden számbavétel nélkül kóborolnak a cigányok. Senki, sehol nem ismer rájuk. Személyazonosságukat megállapítani s így őket ellenőrizni sem lehet. Ekként kisiklanak az állam büntető keze alól.

Ha helyhez kötjük és ellenőrizzük fejenként a cigányt, folyton rajta csíphetjük őket bűnös manipulációkon s végre is kénytelenek lesznek a cigányok tisztességes kenyérkeresethez szokni, mert másból élniük többé nem lehet.

Popovics Dénes,
bácsi-i körjegyző, a hunyadm.
jegyzőséglet elnöke.

M. kir. szénbányásziskola.

Lapunk főhelyén méltattuk a petrozsényi szénbányásziskola fontosságát. Ismertettük a felvételi feltételeit s most, hogy a zalathnai m. kir. főbányahivatal kiadta a szakiskola alapszabályait, annak alapján indokoltnak tartjuk az érdeklődőket a következőkről tájékoztatni:

A petrozsényi m. kir. szénbányásziskola célja:

Elméleti és gyakorlati oktatás alapján a szénbányászat minden ágánál alkalmazható az üzem közvetlen vezetésére, ellenőrzésére és a munkások oktatására képesített altszektet nevelni.

A szénbányásziskola tanfolyam két részre oszlik ugymint:

- A) az előkészítő tanfolyamra és
- B) a szaktanfolyamra.

Mindkét tanfolyam előadási és tannyelve kizárólag a magyar.

Megemlítjük, hogy Pécsen van csak még szakiskola és úgy ott, valamint Petrozsényben minden második évben vétetnek fel új növendékek, mi annak idején kellőleg közhírre tétetik. A két szakiskola tanfolyama úgy van beosztva, hogy felváltva egyik évben Petrozsényben, másik évben Pécsen iratkozhatnak új növendékek az előkészítő tanfolyamra. Ha tehát ez évben meg nem nyílt volna itt a bányásziskola, az esetre csak két év múlva kezdődhetett volna Petrozsényben az oktatás, amennyiben Pécsen az idén a szaktanfolyam nyílt meg s ott jövő évre vétetnek fel az előkészítőbe új növendékek.

jutott eszébe. A fiatalok terve tehát nagyon nyugtalanította őt.

Este a vacsoránál még egyszer megkísérlette őket lebeszélni. De Pál inkább csak mulatott a mama aggodalmán.

— Ne fáradjon, mama. Elhatározott dolog, hogy a reggeli hajóval elutazunk.

— Akkor legalább elkísérlek benneteket a molóra.

— Oh, azt nem engedjük, hogy miattunk olyan korán fölkelj, — szolt közbe Etelka, — te olyan lassan jársz és miattad elkéshetnének, eltekintve attól, hogy Pál és én nem rajongunk a jelenetekért.

— Majd elbucszunk itt, mielőtt fölmennénk a szobánkba; — tette hozzá Pál.

A mikor tízet ütött az óra, a fiatalok fölkerelkedtek. De Bárdosiné asszony, akinek egész este főtt a feje a névtelen félelem miatt, nagyon nehéz szívvel vált meg tőlük.

— Hát igazán nem lehetne a kirándulástokat elhalasztani? — Kérdezte halkan a leányától, amikor azt megölelte.

— Ah, te igazán nevetséges vagy, mama! — felelte bosszusan Etelka. Ha rád hallgatna az ember, sohasem szorakozhatnék. Hiszen én fiatal vagyok, nem látom a világot olyan sötétben mint te.

Amikor Bárdosiné asszony a szobájába vonult vissza, lefeküdt; de aludni nem volt képes. Agyában mindenféle borzalmas dolgok játszódtak le, amelyek ebből a kirándulásból támadhatnak. Az éjszaka álmatlanul telt el, de annál tarkább víziókkal volt tele. A jó asszony azt hitte, hogy már a szobája is megtelt azokkal a fekete felhőkkel, a melyeket este az égbolton látott,

Ezért adózhatunk hálával különösen Mály Sándor m. kir. pénzügyminiszteri tanácsosnak, hogy a bányásziskola ügyét melegen felkarolva odaérlette, hogy a jelenlegi közkormányzati viszonyok dacára is ebben az évben meglehetett nyitni.

A szénbányásziskola előkészítő tanfolyamának bevégezése nem jogosít más bányásziskola szaktanfolyamába való belépésre.

Az előkészítő tanfolyamba belépni szándékozó ifjak felvételi vizsgára köteleztetnek, melynél beigazolandó, hogy a felvételt kérelmező magyar nyelven folyékonyan és olvashatóan írni, jól olvasni s az elolvasottak értelmét saját szavaival elmondani tudja, közönséges és törzsszavakkal a négy alapműveletet hibátlanul megfejtteni képes és végre a méter mérték beosztását teljesen ismeri.

A petrozsényi szénbányásziskolába belépő minden új növendék, orvosilag felülvizsgáltatik.

Azon ifjak, kik a felvételi vizsgát ki nem állják, nemkülönben a kik az orvosi felülvizsgálat alkalmával gyengének találtnak, kiknek testi szervezete hiányos, kik valamely ragályos vagy bányamunka teljesítése mellett könnyen nem gyógyítható betegségben szenvednek, himlő ellen beoltva nincsenek, vagy az újra oltás alól törvényes mentességgel nem bírnak: a szénbányásziskolába fel nem vehető.

A felvételi vizsgákat a bányásziskola tanárai tartják meg.

Nézeteltérés esetén a felvétel iránt az iskola-tanács határoz. A határozat ellen beadott felfolyamodás esetén, a m. kir. Pénzügyminisztérium dönt.

Az oktatás két évre terjed.

Az előkészítő tanfolyam szeptember 1-től június hó végéig, a szaktanfolyam pedig a következő szeptember 1-től június hó végéig tart.

A felvétel és tanítás mindkét tanfolyamban teljesen díjmentes.

Az előkészítő tanfolyam tantárgyai:

Számítan, mértan, ásványtan közzettan geologia elm. ismertetéseivel, physika és erőműtan, szerkesztési rajz és térképelés, magyarnyelv és iránytan, szépirás és helyes írás.

Délutánonként 2—8 óráig bányamunka. Minden második szombaton délután gyakorlatok.

A szaktanfolyam tantárgyai:

Bányaművelés, bányagéptan és rajz, bányamérés, bányamérés és rajz, bányajog, építéstan, magyarnyelv és iránytan, szépirás és helyes írás.

Délután 2—8 óráig bányamunka. Minden második szombaton délután gyakorlatok. Vasárnaponként egész-ségtani órák.

Minden tanuló köteles a salgótarjáni köszénbánya

részvény-társulat valamely bányamű telepénél munkába állani, és mint ideiglenes tag a társaság kötelekebe is belépni.

Munkaidő naponként szombat és vasárnap kivételével 2—8 óráig délután.

A bányásziskolai tanulók ezen munkáért a munkás minőségnek megfelelő díjazást kapnak a társulattól s gyakorlati alkalmaztatásuk tartama alatt az illető üzemvezető tiszt és a felügyelő altszektet közvetlen ellenőrzése és vezetése alatt állanak.

A munkás minőséget felváltva minden ágazatnál, a szaktanárral egyetértőleg az üzemvezető jelöli meg.

A tanuló könyvecskéjébe bevezetni tartozik mindennap a végzett munkát az üzemvezető a szorgalomra és ügyességre vonatkozó megjegyzéssel, havonként egyszer hitelesíti a könyvecskét, mely, a szaktanárnak bemutatandó.

A szénbányásziskola növendékei kötelesek a nyári szünidők alatt is a bányamunkában maradni s legfeljebb rövid időre szabadságot kérhetnek.

A növendékek a szükséges tankönyveket, író és rajz eszközöket, sajátjukból kötelesek beszerezni.

Jó magaviseletű szegénysorsú és szorgalmas tanulók az intézet által író és rajz eszközökkel ingyen láttnak el, az engedélyezett hitel erejéig.

A szénbányásziskola összes gyűjteményei és könyvei kellő felügyelet mellett, a növendékek használatára állanak.

Az alapszabály intézkedik továbbá a tanítás óráinak látogatásáról és a munkának teljesítéséről; a szabadságolásról; fegyelemről, vizsgákról, osztályozásról, pótvizsgákról, végzési bizonyítványok kiadásáról, a szakiskola szervezetéről és kormányzatáról s a tanulókra vonatkozó rendszabályokról.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Királyi kitüntetés. Ófelsége az apostoli, magyar király folyó hó elsején gyóf *Majláth Gusztáv Károly* erdélyi róm. kath. püspököt valóságos belső titkos tanácsosává kinevezte. Ez a legmagasabb kitüntetés nemcsak a nagy tudásu egyházfőjedelem fenhatósága alá tartozó hívek körében kelt érthető örömet, hanem kétségtelenül meglepéssel fogadják mindazok, akik a jótékonyaságáról, nemes és felekelt gondolkodásáról ismert főpásztor kiváló tulajdonságai iránt elismeréssel viselkednek. A kegyelmes egyháznagy püspök-atyai gondoskodása a hitélet és a hazafias érzés ápolásán, fejlesztésén és megszilárdításán kívül a kulturális törekvésekben is nyilvánul. Jótékonyaságának áldását bölcsen kormányzott egyháza hálás elismeréssel tapasztalja, de különösen is Petrozsény és a Zsilvölgy közönsége iránti szeretetének, jóindulatának mindenkor mély hálára kötelező bizonyítékát adta. Legutóbb közöltük az örven-

A kis öreg asszonyka dermedve bámult ki az ablakon és némán keresztet vetett magára.

— Ah, szegény gyermekek!... végük van!... Isten, segíts!...

Behunyta a szeméit és éppen ájúlodozni kezdett, amikor megkopogtatták az ajtaját.

Támolygó léptekkel sietett az ajtóhoz. Bizonyosan a táviratára jött válasz, ... ah, nem is merte midjárt kinyitni az ajtót.

De a kopogtatás ismétlődött, még pedig hevesen, türelmetlenül. Pillanat alatt nyitva volt az ajtó.

De ekkor... az öreg asszony nem mert a szeméinek hinni... bámult, szeretett volna fölkiáltani örömeiben... Csak akkor tért magához a mikor a belépő megszólalt:

— De hát, mama, mi lelt téged? — Kiáltott fel Etelka.

— Te? Te?... hogyan kerülsz ide te?... nem utaztatok el?

És boldogan, mintha a sirból tért volna vissza, ölelte magához és csókolta a leányát.

— Hová gondolsz, — felelt Etelka: — ilyen időben? Köszönöm szépen! Különb is a mikor Pál fölbredt, a hajó már régen elment...

Hanem az öreg asszonyság nem szűnt meg zokogni. Igaz, hogy a boldogság könnyei voltak ezek; de mégis csak könnyek.

— De hát mi lelt? mi bajod, mama? — fagatta Etelka s mikor Pál is oda ment, ő is körülfogta a sirva-nevetőt.

— Ah... én olyan... olyan boldog vagyok!... — felelte a mama.

Mire mind a ketten vállalt vontak.

— Milyen nevetséges vagy, mama.

— Milyen nevetséges.

F.

detes hirt, hogy a szentferenczrendi nővérek petrozsényi zárdaiskolájában a polgári leányiskola a folyó tanévben megnyílt. Ezt az üdvös intézményt, a nőnevelés nagy horderejű ügyét tekintve, eléggé méltatni alig lehet. S ha megemlítjük, hogy ennek a középiskolának létesítése az apostoli királyi felség által kitüntetett egyházfeladalemnél köszönhető, ezzel is rámutattunk Ő Excellenciájának oly áldásos tényére, mely Petrozsény s az egész Zsilvölgy közönségének hálátelt szívéből ama hönézzett ohajtást váltja ki, hogy áraszsza a Gondviselés a szívből üdvözölt nagyméltóságú gróf, - püspökre véghetetlen kegyelmének áldását.

— **Eljegyzés.** Sztróiny Román m. kir. bányatanácsos leányát Mariannet eljegyezte Kadlik Rudolf m. kir. vasgyári mérnök, Vajdahunyadon.

— **Hunyadvármegye törvényhatósági bizottsága** hétfőn, f. hó 11-én d. u. 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart Déván, a vármegyeház disztermében. Költségvetések és zárszámadásokon kívül: a petrozsényi hitelbank r.-t. kérése a zálogkamatláb emelése és a biztosítók letétele alóli felmentése iránt van tárgylt kitűzve.

— **Az ellenőrzési szemlék elmaradnak.** Az ellenőrzési szemléket — mint már jelentettük — az idén nem tartják meg s így azokat a tartalékosokat, kik nem jelentkeztek katonai szolgálatra, baj nem érheti. A honvédelmi miniszter a szemlék elmaradására vonatkozóan a következő rendeletet adta ki: „Megfelelő további sürgős intézkedés végett értesitem a törvényhatóságot, hogy a közös hadsereg nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi, a cs. és kir. közös hadügyminiszter ural egyetértőleg hozott határozat folytán, a m. kir. honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi és a népfölkelés időszakai jelentkezései pedig a jelen rendeletem alapján a folyó évben nem tartandók meg. A tisztú jelentkezések azonban az eddigi módon teljesítendők. Budapest, 1905. évi szeptember hó 1-én. Bihar s. k. honvédelmi miniszter.” Megemlítjük itt a Zeitznek azt a hírt, hogy a közös hadügyminiszter rendelte szerint az idén besorozott póttartalékosokat nem, mint eddig szokás volt, október 1-ére, hanem csak jövő év tavaszára hívják be tényleges szolgálatra.

— **A petrozsényi első temetkezési egyesület** alapszabályait a m. kir. Felügyelőség jóváhagyta. A jótékony egyesület e szerint immár megkezdheti működését, melybe tagokul már eddig is oly számosan jelentkeztek, hogy az üdvös intézmény szükségességét a széles körben nyilvánuló érdeklődés eléggé bizonyítja. Felvétele jelenkezni lehet az ipartestület helyiségeiben minden hétfőn, csütörtökön és szombaton délután 5 től 6 óráig. A temetkezési egyesület humánus célját szükségtelen bővebben ismertetnünk s csak azt jelezzük, hogy a jelzett időben az egyesület ideiglenes vezetősége készséggel nyújt tájékozást az érdeklődőknek. Legközelebb véglegesen szervezkedik az egyesület.

— **Nagyvíhar** dult f. hó 4-én délután Kimpuljnyágon, mely évtizedes fákat tövestől kiszaggatott s derekon szétördelt. A telefon oszlopokat is kitördelte a szélvihar. Az égre sötét felhők tornyosultak dörgésvillámlással, de csak kevés eső esett.

— **Difteritisz.** Urkányban a difteritisz járványosan fellépett. A kis községben naponként 3—4 gyermek hal el ebben a veszedelmes betegségben, mely 13—14 éves gyermekek között is pusztít.

— **Az iskronyi fűrésztelepi iskola** szegényes otthonából igazán szép lakásba költözött át. Maderspach Viktor, a fűrésztelep tulajdonosa semmi áldozatot nem kimélt, hogy az a völgy, a mely neki is kedves, magyar szótól, magyar daltól viszhangozzék. Ha ilyen áldozatkész, nemeslelkű emberek állnak az élén annak a mozgalomnak, mely Magyarország jövő nagyságát igyekszik megteremteni; ha ilyen becsületes gondolkodású emberek állnak a magyar kultúra szolgálatába, akkor a nagy ideálnak rövid időn belül meg kell valósulnia. Szeptember 1-től már az új, kellemes otthonban tanulnak a fűrésztelep annyi apró embere. Boka János tanítótól mindig kitartó munkát láttunk, hiszszük, hogy ezután az a lelkesedés, a mely eddig is eredményeket ért el, most még fokozódni fog. Ugy tudjuk, hogy ez iskola államosítása folyamatban van.

Az alkohol ellen. Vármegyénk kir. tanfelügyelője az alábbi felhívást adta ki. „Vallás és közoktatásiügyi m. kir. Miniszter úrtól 2783/eln. sz. alatt vett rendelet alapján értesitem Hunyad vármegye tanítóságát, hogy a f. évi szept. 11—16—19 Budapestben tartandó nemzetközi kongresszus tárgyalásainak sorát legnagyobb részt azon kérdés ismertetése és fejtegetése fogja be-

tölteni, hogy milyen szerepet vigyen az iskola- és nevelésügy az alkohol elleni küzdelemben. E kérdésnek minél alaposabb ismerete és különösen a tanítói és tanári karokban való minél szélesebb elterjesztése nagy fontossággal bír hazánk ifjúságának fejlődésére. A kongresszus nagymérvű fontosságára midőn felhívom a tanítói kar figyelmét, közlöm, hogy az iskolák igazgatói feljogosítottak arra, hogy azon tanítóknak, kik a kongresszuson részt venni ohajtanak, a kongresszus tartamára szabadságot engedélyezhessenek.

Déva, 1905. szept. 6.

Réthy Lajos

kir. tanfelügyelő.

— **Picardi** 35 tagból álló kitűnő akrobata és lovar-társulata Petrozsényben az új kaszinó előtti piac-téren amerikai módon felépítendő s 1500 személyre berendezendő helyiségben f. hó 14-én tartja megnyitó előadását. A társulat vonzó érdekességei: Miss Carola sodronyművész, Wampi György budapesti, Hugó Zech, Dimitru Juon románai, Charles Brandeis bécsi, Max Paul Schibilsky lengyel mester és díj birkózók. Az érdekes előadásokra felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

— **44.000** előfizetővel dicsekedhetik Tolnai Világ Lapja, melyet királyi közjegyzői okirattal tud igazolni. Ez igazán páratlan eredmény a képez lapok történetében. Százával érkeznek az elismerések az előfizetők részéről Tolnai Világ Lapjához. s legyünk ösztintek, azt meg is érdemli ezen lap, mert rendkívül érdekes, tartalmanál fogva mindenkinek az érdeklődését magára vonja. Ha valami nagy szenzációt olvasunk a napilapba, a legnagyobb áldozatok árán is megszerzi annak hősét Tolnai Világ Lapja, s már a legközelebbi számban bentláljuk az illető arcképét. Ez a lap igazi különlegesség. S ha tekintetbe vesszük, feltűnő olesó előfizetési árat, bátran mondhatjuk, hogy nincs olyan család a hol ezen lapra szükség nem volna. Kérjen egy mutatványt Tolnai Világ Lapjából, ott részletes felvilágosítást talál, a külön, a laphoz járó ajándékokra nézve is, de ha elő akar fizetni, előfizetési ár felénkint 4 frt helyett 2 frt 40 kr. Előfizetések a Magyar kereskedelmi Közlönyhöz küldendő, Budapest, VII., Károlykörút 9.

— **Meglepően szép, díszes** bekötési táblával lepte meg az Endrei Zalán-féle Világtörténelme szerkesztősége a munka előfizetőit. A tábla izléses, modern, gazdagon aranyozott; barna háta, zöld vászon oldalborítása, bronz dombor lemeze, elegáns, szép kötetű koronázza a munka első részét. Az előzők papiros, mely külön a munkához készült, szintén új, érdekes és szép. A vállalat minden tekintetben megérdemli az érdeklődést és támogatást, mert minden irányban jót, szépet, kielégítőt nyújt. A díszes táblát az előfizetők ingyen kapták, ami a vállalat bőkezűségének fényes bizonyítéka volt. Ezt a munkát igazán érdemes beszerezni, különösen most, amíg füzetekben folyik, mert így az egész munka majd fele annyiba kerül, mint amikor végig megjelent. Most 28 korona az ára, ha pedig kész lesz a munka, megszűnik az előfizetéssel járó kedvezmény 48 korona lesz az ára. A munkából mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a Világtörténelme kiadóhivatala Budapest, Aradi-utca 8. sz.

Közönség köréből.

Elismeréssel kell megjegyeznem, hogy a m. kir. államvasutak igazgatósága, vezetősége az utazó közönség kényelmét és igényeit a lehetőségig rendszerint figyelembe veszi. Annál inkább feltűnő, hogy gondoskodását kikerülte két dolog, és pedig:

Mindenütt azt látjuk, hogy ha az utas az érkező vonatból kiszáll, vagy a pályaudvarba lép, azonnal a szemébe ötlök:

0 0

Hogy mit jelent az egy- és két nulla, azt mindenki tudja. Ámde ezt a petrozsényi pályaudvaron az idegen hiába keresi. Van, de úgy el van rejtve, hogy kérdőzködés nélkül nem lehet rátalálni. Már pedig igen gyakran előfordul, hogy bizony nincsen idő a kérdőzködésre.

Az érkező vonatok a hosszú felvételi épület északi végénél állnak meg, mert ott van a kijárat, ama bizonyos hely pedig a déli végén túl nemcsak el van rejtve, de a vonat érkezésekor úgy el van zárva, hogy hozzáférni lehetetlen. Tudvalevőleg a perron korlátain levő három bejáratot a vonatok érkezésekor elzárják, hogy az utasok csak a kijáraton távozhassanak.

Ez helyes, az ellenőrzés szempontjából. De ha így van, akkor okvetlenül szükséges volna a kijárat közelében feltűnő s hozzáférhető helyen illemhelyet felállítani, vagy a kijáratot a felvételi épület másik végére áthelyezni s úgy az étteremhez, mint a „Férfiak” és „Nők” felirattal ellátott helyhez a hozzájutást lehetővé tenni, ami ezuttal a vonatok érkezésekor lehetetlen, mert ilyenkor a perron, tehát az ezen belül lévő mindkét hely el van zárva. Az utazó közönség érdekében kérem a felszólalásom figyelembe vételét s a jogos panasz orvosolását.

Még egy bosszantó körülményt kívánok felemlíteni, u. m.:

A kijárat oly szűk, hogy a vonatok érkezése után távozó közönség rendszerint tolongni, magát lökdösésnek kitenni, vagy hosszabb ideig várakozni kénytelen s akkorra elfoglalják a kocikat, a podgyászordókat s az utas, sokszor sárban cipelheti uti podgyását, mert még arról sem intézkedhetik, hogy az elfoglalt bérkocsit vissza kirendelje.

De az is előfordult és megtörténhetik, hogy a nagy tolongást élelmes zsebmetszők felhasználják.

Ezen a bajon is könnyű volna segíteni.

A felszólalásai a közönség körében gyakran hallható panaszoknak ad kifejezést a

Beküldő.

NYILTTÉR *).

Köszönetnyilvánítás.

Fiam **Rosenberg Samu**, bűnös merénylet folytán életveszélyesen megsebesítve a bányatársulat petrozsényi kórházába felvételét s Istennek hála onnan gyógyultán visszatért a szülőiházba.

Nem volt reményem fiam életben maradásához s csakis dr. **Schulek Jenő** és dr. **Nesztor Kamil** bányatársulati orvos urak tudományának, lelkiismeretes gyógykezelésének s a főtisztelendő szentferenczrendi nővérek önfeláldozó gondos ápolásának köszönhetem — Isten után — fiam megmentését. Fogadják érte apai szívem legforróbb háláérzetének kifejezését.

Hálás köszönetemet nyilvánítom továbbá a petrozsényi tekintetes **bányaigazgatóságnak** azon kegyességeért, hogy életveszélyesen sérült fiamat a társulati kórházban gyógykezeltetni megengedte.

Petrozsény, 1905. szept. 8.

Rosenberg Salamon.

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelőséget a Szerk.

Szerkesztői üzenetek.

„A szerelem.” Petrozsény. Örök rejtélynek tartja a világ a szerelmet s eddig nem akadt mély érzésű költő, vagy lángelméjű tudós a ki a szerelmet olyan érthetően megmagyarázta volna, mint ön. Ime, itt adjuk vers-ének befejező részét:

Egy érzelem,
Mely oly hatalmas vonz. erővel bír,
Mint madár a fiaihoz,
Ezt nevezzük: szerelemnek.

Egy érzelem,
Mely addig vonzza,
Mig az első csók elcsattan;
Ezt nevezzük: szerelemnek.

Egy érzelem,
Midőn már egygyé lettek,
S mámorban usznak;
Ezt nevezzük: szerelemnek.

Egy érzelem,
Midőn már a apa bimbót
Virágozott;
Ezt nevezzük: szerelemnek.

Egy érzelem,
Mely nem más, mint az összvér
Egyesülése;
Ezt nevezzük: szerelemnek.

K. K.

Felelős szerkesztő: **Zádory Károly.**

Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

Hirdetéseket mérsékelt áron elfogad
e lap kiadóhivatala.

ELADÓ.

Több üzleti petroleum lámpa és egy teljesen új „Rádium” szeszlámpa acetylen világítás bevezetése miatt jutányos áron eladó.

Megtekinthetők e lap

✱ Kiadóhivatalában.

Értesítés.

Van szerencsém a helybeni nagyérdemű közönségnek b. tudomására juttatni, hogy az EMKE szállodában bármely időben és bárhová előnyös ár mellett elegáns **kocsi** kapható.

Petrozsény, 1905. aug. hó.

3—3

Herz Mór,

szálloda-tulajdonos.

Mühle — „Őszi árjegyzéke”,

mely mindazt tartalmazza, mire a kisbirtokosnak, úgy a kertésznek is őszi szüksége van mint: *magvak, — virághagymák, — szobákban viritók, — pálmák, — japán Chrysanthemumok, — rózsák, — rózsaszőlőgalyak, — gyümölcs- és díszfák — bogárok, kiváltképen szamócsák* stb. és kíváncsra **ingyen** megküldetik.

Minden egyes megrendeléshez a legújabb kertészeti kézikönyv „**Mühle, Őszi természetnyek**”, mely mindazon tudnivalókat tartalmazza, minek az őszi folyamán meg kellene történnie, hogy téli és tavaszi virágokat miként kell nevelni, — növényeket, rózsafákat stb. őszi előnyvel, hogy lehet ültetni stb. — Vásárlóim kik a tavaszi új kertészeti kézi könyvem „**Mühle tanácsadója a kertmívelésben**” még nem kapták volna meg, ezek őszi megrendeléseik alkalmával ezt kérem méltóztatassanak. E kiadványom sem lesz külön elárulitva, csakis b. vevőim kapják meg ezt.

Mühle Vilmos,

cs. és kir. udvari szállító

Temesvár.

Grand Sport-Circus-Varieté.

Picardi Testvérek,

a napokban érkezik Petrozsénybe és **szeptember 14-én** kezd meg előadásait a Kossuth-téren felállított **fedett műarénában**. A hírneves társulat **35 elsőrendű művésszel**, valamint **saját zenekarral** rendelkezik.

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelt tudomására adni, hogy 1893. év óta tennálló **papirkereskedésemet** ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. **Tanszerek, rajz- és íróeszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos áron kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmeszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva **könyvkötészetet** rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.

A Pesti Napló új karácsonyi ajándéka

Modern Magyar Festőművészek

a czime új kiadványunknak, melyet 1905. évi karácsonyi ajándékkul szántunk t. előfizetőinknek.

Ez új ajándékművünk, noha folytatása és kiegészítő része lesz a „**Magyar Festőművészet Album**”-nak, mégis mint teljesen önálló mű gyönyörű foglalatja lesz a modern magyar festőművészet remekeinek.

Eddigi karácsonyi ajándékaink is a **magyar irodalmat és magyar művészetet** szolgálták, nagyszabású és nagyértékű diszművek **százazernyi példányaival** terjesztve el a magyar **költészet** és **festőművészet** nagyjainak alkotásait. A remekművek e diszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló” új és minden eddigi ajándékát túlszárnyaló diszművel: a **Modern Magyar Festőművészek**-kel.

Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki a modern magyar festők alkotásaiból, nagyrészt mesteri kijitelű műlapokon és **gyönyörű, több színnyomású képekben**.

Ezenkívül be fogjuk mutatni e műben **jelesebb festőink** vonzóan megírt **életrajzát**. A szöveget, a mely a modern magyar festőművészet történelmét fogja tárgyalni, elsőrendű esztétikusaink könnyed előadásában, színes képek és rajzok fogják tarkítani. Albumunk külső formájában is követni fogja eddigi törekvéseinket és a magyar **könyvkötőiparművészet** újabb alkotása lesz.

Ez az új, páratlan **díszű** ajándékunkat megkapja karácsonyra állandó előfizetőinkön kívül minden új előfizető is, aki mostantól kezdve egy évre **megszakítás nélkül** a Pesti Naplóra előfizet. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető.

Előfizetési ár: 1 évre 28 kor., 1/2 évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1 óra 2 kor. 40 fillér. — Mutatványszámot szívesen küldünk.

Tisztelettel: a „**Pesti Napló**” kiadóhivatala.